

HERVORMING VAN DE VLAAMSE KINDERBIJSLAG EN ARMOEDEBESTRIJDING: EEN SIMULATIE VAN ALTERNATIEVEN

TINE HUFKENS

DIETER VANDELANNOOTE

WIM VAN LANCKER

GERLINDE VERBIST

November 2013

**FLEMOSI DISCUSSION PAPER DP29:
HERVORMING VAN DE VLAAMSE KINDERBIJSLAG EN ARMOEDEBESTRIJDING**

This paper was written as part of the SBO-project “FLEMOSI: A tool for ex ante evaluation of socio-economic policies in Flanders”, funded by IWT Flanders. The project intends to build ‘FLEMish MOdels of Simulation’ and is joint work of the Centre for Economic Studies (CES) of the Katholieke Universiteit Leuven – the Centre for Social Policy (CSB) of the Universiteit Antwerpen– the Interface Demografie of the Vrije Universiteit Brussel – the Centre de Recherche en Économie Publique et de la population (CREPP) of the Université de Liege and the Institute for Social and Economic Research (Microsimulation Unit) of the University of Essex.

For more information on the project, see www.flemosi.be.

HERVORMING VAN DE VLAAMSE KINDERBIJSLAG EN ARMOEDEBESTRIJDING: EEN SIMULATIE VAN ALTERNATIEVEN

TINE HUFKENS (*)
DIETER VANDELANNOOTE (*)
WIM VAN LANCKER (*)
GERLINDE VERBIST (*)

November 2013

Abstract: De resultaten van onze simulatieoefeningen tonen bovendien dat er bij het hervormen van het kinderbijslagstelsel rekening moet worden gehouden met minstens twee fundamentele dilemma's: 1) de grootste impact op het armoederisico van gezinnen met kinderen vinden we bij hervormingen die alle middelen reserveren voor de lage inkomens. Los van de technische capaciteit om het in te voeren en de legitimiteit van dergelijk systeem, leidt dat onvermijdelijk tot een werkloosheidsval. Om daaraan te verhelpen moeten de kinderbijslagen op universele basis worden toegekend; maar 2) een eenvoudig universeel en forfaitair systeem boet onvermijdelijk in aan effectiviteit om de armoede te verminderen en de kosten van kinderen te compenseren. Omdat de rangprogressiviteit in het huidige stelsel voor een noodzakelijke kostendekking zorgt voor grote gezinnen, stijgt bij afschaffing vooral hun armoederisico terwijl de kostendekking voor andere gezinstypes nauwelijks toeneemt. Daarenboven zijn het vooral de hogere inkomensgroepen die hun beschikbaar inkomen zien stijgen. Om daaraan te verhelpen moet er meer ingezet worden op het versterken van de selectiviteit, maar om werkloosheidsvallen te vermijden zal men compensatiemechanismen moeten inbouwen die de overgang naar (meer) werk mogelijk maken zonder meteen de kinderbijslag te verliezen. Dat maakt dan weer komaf met de idee dat een simpel systeem op poten kan worden gezet.

Kortom, een hervorming van de kinderbijslag zal dus op een intelligente manier een evenwicht moeten vinden tussen selectiviteit en universaliteit. Onze resultaten wijzen uit dat op korte termijn de middelen doelmatiger kunnen worden ingezet in functie van armoedebestrijding door een relatief eenvoudige verschuiving van de budgetten, mits behoud van de bestaande architectuur. Dit gaat echter gepaard met een verminderde kostendekking van de kinderbijslagen voor gezinnen met hogere inkomens. Dat zijn de fundamentele keuzes waar beleidsmakers voor staan.

* Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck, Universiteit Antwerpen

1. INLEIDING

De zesde staatshervorming stipuleert de overheveling van de bevoegdheid en de middelen voor de kinderbijslagen naar de gemeenschappen (en de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie in Brussel). Deze regionalisering biedt kansen om het stelsel van de kinderbijslagen doelmatiger te maken in de strijd tegen (kinder)armoede (meer lezen: Cantillon et al., 2013). In deze Flemsi Discussion Paper presenteren we de resultaten van een reeks simulatieoefeningen waarbij we voor Vlaanderen de impact berekenen van verschillende hervormingsscenario's op het armoederisico van (gezinnen met) kinderen¹. Kortom, we stellen ons de vraag welke architectuur van het toekomstige Vlaamse kinderbijslagstelsel het grootste effect ressorteert op het armoederisico, en wie de winnaars en verliezers zijn. Daarnaast bekijken we in hoeverre de kinderbijslag in de hervormingsscenario's de minimale kosten van kinderen nog dekt.

Het Belgische kinderbijslagstelsel wordt gekenmerkt door een mix van universaliteit, inkomensselectiviteit en categoriale selectiviteit. In onze simulaties brengen we wijzigingen aan in deze mix. Ten eerste presenteren we een aantal 'extreme' scenario's, waarbij het systeem ofwel volledig universeel, ofwel volledig selectief wordt gemaakt (op basis van categorieën of op basis van inkomen). Ten tweede presenteren we twee scenario's waarbij de rangorde van de basisbedragen wordt omgekeerd. Ten slotte brengen we wijzigingen aan in de bestaande verhouding tussen universaliteit en selectiviteit, waarin we onder meer de kinderbijslagen afstemmen op bestaande inkomensondersteunende beleidsmaatregelen (het federale OMNIO-statuut en de Vlaamse schooltoelages). Subtiele wijzigingen in het beleid of het gebruik van reeds bestaand beleidsinstrumenten zijn hervormingsscenario's die in principe haalbaar zijn op korte termijn. Eerder simulatieonderzoek op basis van het Belgische kinderbijslagstelsel toonde ook al aan dat soms beperkte wijzigingen in de selectiviteit al een substantiële impact kunnen hebben op het armoederisico van gezinnen (Maréchal et al., 2012).

Voor onze berekeningen maken we gebruik van het microsimulatiemodel MEFISTO, dat ons in staat stelt om voor een representatief staal van de Vlaamse bevolking de impact van beleidshervormingen op het inkomen van individuen en gezinnen te simuleren. Elke wijziging aan het kinderbijslagstelsel leidt tot 'winnaars' en 'verliezers' op het vlak van inkomen, en met een microsimulatiemodel kunnen we dat in kaart brengen. De resultaten moeten echter met enige terughoudendheid worden geïnterpreteerd: we nemen geen gedragseffecten of andere effecten van tweede orde mee in onze analyse; het gaat om de directe impact op de verdeling van het inkomen waarbij alle andere parameters constant blijven. We willen ook benadrukken dat de hervormingsscenario's die we hieronder presenteren niet noodzakelijk haalbaar of zelfs maar wenselijk zijn. Het blijft immers uitiem de verantwoordelijkheid van beleidsmakers om

¹ Op het moment van schrijven circuleren reeds verschillende hervormingsvoorstellen in de publieke en politieke arena. In dit Bericht simuleren we geen specifieke voorstellen van politieke partijen, maar beperken we ons tot een aantal algemene scenario's die vaak (al dan niet in gewijzigde vorm) opduiken in het debat.

eventuele hervormingen door te voeren. De simulatieoefeningen laten echter wel toe om beleid te voeren op basis van een grondiger inzicht in de (on)voorziene effecten van beleidsveranderingen.

2. KINDERBIJSLAGEN IN BELGIË EN VLAANDEREN: EEN MIX VAN UNIVERSALITEIT EN SELECTIVITEIT

Via de uitbetaling van het kindergeld wordt een deel van de financiële last van het opvoeden van kinderen gespreid over de hele bevolking en wordt welvaartsverlies omwille van het hebben van kinderen zo veel als mogelijk vermeden (horizontale dimensie). De draagkracht van gezinnen is echter niet gelijk. Voor gezinnen die met een laag inkomen moeten rondkomen, is de kost van kinderen proportioneel zwaarder om te dragen. Zij hebben het een pak moeilijker om hun kinderen dezelfde kansen te geven als kinderen die opgroeien in een meer begoed gezin. Omdat kinderen niet zelf kunnen kiezen in welk gezin ze worden geboren, is het een kwestie van rechtvaardigheid om meer te investeren in de gezinnen die het moeilijker hebben om de kinderkosten te dragen. Het gaat dan om (verticale) solidariteit tussen rijke en armere gezinnen. Dat maakt van de kinderbijslag ook een potentieel doeltreffend wapen in de strijd tegen kinderarmoede. Een ideaal kinderbijslagsysteem bevat een goede balans tussen horizontale en verticale solidariteit en is dus zowel doelmatig (het compenseert voor de kosten van kinderen) als rechtvaardig (het compenseert meer voor de kinderen in gezinnen met minder middelen).

Deze principes van horizontale en verticale solidariteit weerspiegelen zich in de kenmerken van het kinderbijslagsysteem: is dit universeel of selectief? Een universeel kinderbijslagsysteem is gebaseerd op de idee van horizontale herverdeling, terwijl selectiviteit verticale herverdeling omhelst. Uiteraard kunnen ook mengvormen bestaan, waarbij bepaalde sociale categorieën of inkomensgroepen een hoger bedrag krijgen dan anderen ('progressief universalisme' of 'selectiviteit binnen universaliteit'). Dat is het geval in de meeste Europese landen. Hoe meer selectiviteit in het systeem, hoe groter de nadruk op verticale herverdeling. Een volledig universeel systeem is een systeem dat aan alle kinderen eenzelfde kinderbijslagbedrag toekent. Bij inkomensselectiviteit gebeurt de toekenning op basis van een inkomenstoets, waarbij over het algemeen de lagere inkomensgroepen als enige kinderbijslag krijgen (volledig selectief), ofwel lagere inkomensgroepen een hogere kinderbijslag ontvangen dan hogere (progressief universalisme). Bij categoriale selectiviteit zijn het bepaalde sociale categorieën die een (hogere) kinderbijslag ontvangen. Dit kan dan bijvoorbeeld gaan om invaliden, langdurig werklozen of eenoudergezinnen.

Het huidige Belgische kinderbijslagstelsel wordt gekenmerkt door een mix van universaliteit, categoriale selectiviteit en inkomensselectiviteit. Het recht op kinderbijslag hangt samen met de arbeidspositie van (een van de) ouders. Dit is een gevolg van het historische karakter van de kinderbijslag als een sociale verzekering, waarbij het recht op kinderbijslag afhankelijk was van de betaalde bijdragen aan de sociale zekerheid. Vandaag zijn er nog steeds drie 'professionele' stelsels voor werknemers, voor zelfstandigen en voor overheids personeel, waarbij elk stelsel eigen regels, financiering, beheersautonomie en toegangsvoorwaarden kent. In 1971 werd de Gewaarborgde Gezinsbijslag als een vierde, residueel, stelsel toegevoegd aan de architectuur van de kinderbijslagen. Wie geen rechten kan openen in een

van drie professionele stelsels en slechts over beperkte bestaansmiddelen beschikt, kan terecht in dit 'reststelsel'. De bestaansmiddelen van de persoon aan wie deze bijslag wordt toegekend, mogen een bepaalde grens niet overschrijden. Vaak wordt deze bijslag toegekend aan personen met een leefloon of inkomensgarantie. Het bedrag ervan is gelijk aan de gewone kinderbijslag plus een toeslag (gelijk aan de sociale toeslag voor langdurig werklozen en gepensioneerden). Dit stelsel is een vorm van sociale bijstand en zorgt er de facto voor dat zowat alle kinderen recht geven op kinderbijslag.

De kinderbijslagbedragen zijn gelijkaardig in alle stelsels. Voor de basisbedragen per kind wordt een onderscheid gemaakt tussen de rang van het kind: een tweede kind krijgt meer dan het eerste, een derde meer dan het tweede. Deze basisbedragen worden voor elk kind aangevuld met een leeftijdstoelage (0-6 jaar, 6-12 jaar, 12-18 jaar en 18-25 jaar indien het kind verder studeert) en een jaarlijkse toeslag (de 'schoolpremie'). Deze bedragen zijn dezelfde voor alle kinderen in de verschillende stelsels op enkele uitzonderingen na. De rangtoelage voor het oudste kind is in het stelsel voor zelfstandigen lager dan in de andere stelsels, de rangtoelagen zijn respectievelijk 82,78 euro en 88,51 euro. Het stelsel van de zelfstandigen wordt voor de overheveling van de kinderbijslagen naar de gemeenschappen echter gelijkgeschakeld met het stelsel van de werknemers. In tabel 1 worden de basisbedragen met rangtoelagen weergegeven.

Tabel 1. Basisbedragen volgens rang in het Belgische kinderbijslagstelsel, per kind per maand, 2012

Rang	Basisbedragen
1 (oudste kind)	€88.51 (stelsel zelfstandigen: €82,78)
2	€163.77
3	€244.52

Bron: Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW), Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ).

Noot: Alle bedragen zijn geldig op 1 februari 2012.

De leeftijdstoelagen zijn gelijk voor de verschillende stelsels, enkel in het stelsel voor zelfstandigen krijgt het jongste en enige kind geen leeftijdstoelage. Het oudste, maar niet enige kind tussen 18 tot 24 jaar krijgt in het stelsel van zelfstandigen een leeftijdstoelage van € 51,85. Tabel 2 geeft een overzicht van de leeftijdstoelagen.

Tabel 2. Bedragen van de leeftijdstoelagen in het Belgische kinderbijslagstelsel, per kind per maand, 2012

Geboortejaar	Leeftijd	Bedrag van de leeftijdstoelage	
<i>eerste rang</i>		<i>Kind in een gezin zonder recht op sociale toeslag</i>	<i>Andere kinderen</i>
Geboren na 31/12/1990	6-12	€15,42	€30,75
Geboren na 31/12/1990	12-18	€23,48	€46,98
Geboren na 31/12/1990	18-25	€27,06	€59,74
Geboren tussen 1/1/1985 en 31/12/1990	18-25	€33,03	€59,74
Volgende rangen			
-	6-12	€30,75	€30,75
-	12-18	€46,98	€46,98
-	18-25	€59,74	€59,74

Bron: Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW).

Naast de basisbedragen met leeftijdstoelagen en schoolpremie (het universele deel) bestaan er een aantal (selectieve) sociale toeslagen. Sociale toeslagen worden toegekend op basis van de socio-economische status van de rechthebbende op kinderbijslag. Het betreft rechthebbende ouders² die meer dan zes maanden een werkloosheidsuitkering of brugpensioen ontvangen, ouders die langer dan zes maanden ziek zijn of ouders met een invaliditeitsuitkering, ouders met een pensioen of overlevingspensioen en ouders van eenoudergezinnen. Wanneer het kind wees is of een handicap heeft, opent dit eveneens het recht op een sociale toeslag. De sociale toeslagen die worden toegekend op basis van de socio-economische status van de ouder(s) hebben een maximale inkomensgrens. De maximale inkomensgrens voor eenoudergezinnen en gezinnen van koppels bedraagt respectievelijk €2.187 bruto per maand en €2.261,74 bruto per maand (situatie op 1 februari 2012). Een rechthebbende met een gezinsinkomen boven deze grens, heeft geen recht op de toeslag. Tabel 3 geeft de bedragen van de sociale toeslagen.

Tabel 3. Bedragen van de sociale toeslagen in het Belgische kinderbijslagstelsel, per kind per maand, 2012

	Bedragen sociale toeslagen	Bedragen sociale toeslagen voor eenoudergezinnen	Bedragen sociale toeslagen invaliden of langdurig zieken
Rang 1	€45,06	€45,06	€96,94
Rang 2	€27,93	€27,93	€27,93
Rang 3	€4,90	€22,52	€4,90

Bron: Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW).

² In het Belgische kinderbijslagstelsel wordt een specifieke terminologie gehanteerd. Kinderen zijn de *rechtgevend* op kinderbijslag (tot 18 jaar of 25 jaar wanneer ze studeren of aan een aantal andere voorwaarden voldoen). Daarnaast is er een onderscheid tussen de *rechthebbende*, dat is de persoon die het recht op kinderbijslag opent op basis van zijn of haar professioneel statuut, en de *bijslagstrekken*, de persoon die de kinderbijslag ontvangt (in principe is dit de moeder, maar het kan ook diegene zijn die het kind opvoedt of een instelling zijn wanneer het rechtgevend kind geplaatst is).

3. DATA EN METHODOLOGIE

De data waarmee wordt gewerkt zijn de Belgische EU SILC (*European Union Statistics on Income and Living Conditions*) van 2010, met inkomensdata van 2009 die geïndexeerd zijn tot en met 2012. De brutolonen worden herberekend zoals beschreven in Vandelannoote en Verbist (2013). Het startpunt (de *baseline*) is het beleidskader van 2012.

Om het effect van beleidshervormingen te simuleren maken we gebruik van MEFISTO, een simulatiemodel van belastingen en uitkeringen in België, dat gebaseerd is op het Europese microsimulatiemodel EUROMOD (voor een gedetailleerde bespreking van MEFISTO zie bv. Decancq et al., 2011 of op de website <http://www.flemosi.be/easycms/MEFISTO>). Met MEFISTO kunnen we de effecten van het kinderbijslagbeleid op de Vlaamse bevolking schatten. In het model worden de vier stelsels van kinderbijslag gesimuleerd. Het stelsel voor werknemers en voor ambtenaren is hetzelfde, het stelsel voor zelfstandigen en de gewaarborgde kinderbijslag wordt apart opgenomen. Alle toeslagen van de kinderbijslag worden opgenomen behalve de sociale toeslag voor invalide kinderen en wezen vermits we geen informatie hebben over deze kinderen in de data. De totale kost van het Belgische stelsel van de kinderbijslagen in MEFISTO bedraagt 5,736 miljard euro per jaar (478 miljoen/maand) in 2012. Dit is een goede benadering van de werkelijke omvang van het budget. Volgens cijfers van de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW) bedraagt de totale omvang van het kinderbijslagbudget 5,8 miljard euro voor het jaar 2011 (zie Van Lancker en Coene, 2013).

Het **armoederisico** wordt berekend voor individuen volgens hun equivalent netto beschikbaar gezinsinkomen. Het beschikbaar gezinsinkomen wordt berekend als de som van alle inkomsten van alle leden van het gezin na aftrek van de inkomensbelasting en de sociale zekerheidsbijdragen. Als armoedegrens wordt de grens van 60 % van het mediaan equivalent inkomen gehanteerd. Wie een equivalent netto beschikbaar gezinsinkomen heeft onder deze grens wordt beschouwd als arm. Omdat de armoederisico's geschat worden op gesimuleerde inkomens, kan het zijn dat zij verschillen van de officiële armoedecijfers, zoals die bijvoorbeeld door EUROSTAT worden gepubliceerd. Deze verschillen zijn echter niet significant. Om een betere interpretatie van de resultaten mogelijk te maken, berekenen we ook de mate waarin de **armoedekloof** wordt gedicht. De armoedekloof drukt het mediaan inkomen van alle mensen onder de armoedegrens uit als een percentage van de armoedegrens. Het gaat om de gemiddelde afstand van de mensen in armoede tot de armoedegrens. De armoedekloven worden per scenario opgenomen in bijlage 1; waar relevant bespreken we de resultaten in de tekst.

Voor elk scenario berekenen we ook in welke mate de minimale **kosten van kinderen** worden gedekt. Hiervoor baseren we ons op de methode van de referentiebudgetten. Deze laten toe om uitspraken te doen over de hoeveelheid financiële middelen die individuen minimaal nodig hebben om op een menswaardige manier aan de samenleving te participeren. Deze referentiebudgetten kunnen gebruikt worden als een normatieve inkomensgrens die aangeeft onder welk inkomen volwaardige maatschappelijke participatie onmogelijk wordt. De methode laat dus enkel toe om uitspraken te doen over welke kosten *minimaal noodzakelijk* zijn voor kinderen. Omdat de referentiebudgetten verwijzen naar een grens waaronder het voor haast niemand mogelijk is om volwaardig aan de samenleving te participeren,

vertegenwoordigen de hieruit voortvloeiende kosten voor kinderen een ondergrens (zie Storms en Bogaerts, 2012). We geven per scenario de dekkinggraad (uitgedrukt in %), de mate waarin de minimale kosten van kinderen worden gedekt. In bijlage 4 geven we de volledige berekening. Tot slot geven we in bijlage 3 tabellen waarin de **winnaars en verliezers** van elk scenario naar inkomensgroep worden weergegeven. Winnaars zijn individuen van wie het equivalent netto beschikbaar gezinsinkomen erop vooruitgaat; verliezers wiens inkomen erop achteruit gaat. Wanneer relevant zullen we deze bijkomende informatie gebruiken om de resultaten te verder duiden.

Voor alle scenario's worden de dekkinggraad van de kinderkost, het armoederisico, de armoedekloof, en wie de winnaars en verliezers zijn berekend voor de Vlaamse bevolking, voor kinderen (jonger dan 18 jaar), voor gezinnen met kinderen naar gezinsgrootte, en voor eenoudergezinnen en koppels met kinderen. De puntschattingen worden getoetst op hun significantie (verschil met de baseline) op basis van de methode beschreven in Goedemé et al. (2013).

4. DE IMPACT VAN DE KINDERBIJSLAGEN OP HET ARMOEDERISICO IN VLAANDEREN

Zonder het bestaande stelsel van de kinderbijslagen zou het armoederisico voor Vlaamse kinderen en gezinnen significant hoger zijn. Tabel 4 toont dat de kinderbijslagen een belangrijke armoede reducerende impact hebben. De kinderarmoede daalt met meer dan 7 procentpunt (-40%), het armoederisico bij grote gezinnen met 13 procentpunt (-54%), en bij eenoudergezinnen wordt het armoederisico verminderd met 18 procentpunt (-48%). Deze daling kan toegeschreven worden aan de werking van rangprogressiviteit. Zowel de rangbedragen als de leeftijdstoelagen stijgen naarmate de rang van het kind stijgt. Dit zorgt voor een betere kostendekking van de kost van kinderen bij grote gezinnen (zie verder). Desalniettemin kennen eenoudergezinnen en grote gezinnen ook na toekenning van de kinderbijslagen een groot armoederisico. De kost van het Vlaamse aandeel van de Belgische kinderbijslag bedraagt 3,096 miljard euro per jaar.

In tabel 5 tonen we de mate waarin de kosten van kinderen voor vier gezinstypes (alleenstaanden en koppels, tewerkgesteld en niet -tewerkgesteld) voor 1, 2 en 3 kinderen ten laste worden gedekt door de bedragen van de kinderbijslagen. Bij de tewerkgestelde gezinnen tonen we de kost van kinderen met en zonder gebruik van kinderopvang. In bijlage worden de volledige berekeningen gegeven. We zien zeer duidelijk dat de huidige kinderbijslagen er voor geen enkel gezinstype in slagen om de minimale kinderkost te dekken. Wanneer we kinderopvangkosten in rekening brengen, wordt het plaatje nog ongunstiger. De dekkinggraad stijgt wel naarmate het aantal kinderen in het gezin toeneemt omwille van de rangprogressiviteit van de kinderbijslagen.

Tabel 4. Armoederisico (%) voor (gezinnen met) kinderen in Vlaanderen, met en zonder kinderbijlagen, 2012

	Vlaanderen zonder kinderbijslag	Vlaanderen met kinderbijslag
bevolking	15,0	11,9 *
kinderen (<18j)	18,6	11,2 *
gezinnen met kinderen	15,4	9,4 *
gezin met 1 kind	12,3	9,4 *
gezin met 2 kinderen	11,8	8,0 *
gezin met 3 of meer kinderen	24,7	11,4 *
eenoudergezinnen	38,2	19,9 *
koppels	11,6	7,4 *
kostprijs (in miljard euro)	-	3,096

Bron: eigen berekeningen op basis van MEFISTO.

Noot: * significant verschil met scenario zonder kinderbijslag ($p < 0.05$).

Tabel 5. Kosten van kinderen en dekkingsgraad van de kinderbijlagen, Vlaanderen, 2012

Alleenstaande	1 kind			2 kinderen			3 kinderen		
	leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon	
		- KO	+ KO		- KO	+ KO		- KO	+ KO
Dekkingsgraad (%)	40	40	33	62	62	51	69	69	57
Koppels	1 kind			2 kinderen			3 kinderen		
	Leefloon	2*Minimumloon		Leefloon	2*Minimumloon		Leefloon	2*Minimumloon	
		- KO			- KO			- KO	
Dekkingsgraad (%)	46	31		67	53		70	62	

Noot: -/+ KO = zonder of met kinderopvangkosten. Een alleenstaande ouder is tewerkgesteld aan het minimumloon, bij koppels is een van de partners tewerkgesteld aan 2 maal het minimumloon. Zij worden verondersteld geen kinderopvang nodig te hebben. Niet-tewerkgestelden worden verondersteld een leefloon te krijgen. De leeftijd van de kinderen is als volgt bepaald: Een kind is jonger dan 3, twee kinderen zijn jonger dan 3 en tussen 3 en 6 jaar, en drie kinderen zijn jonger dan 3, tussen 3 en 6 jaar en tussen 6 en 12 jaar.

5. HERVORMING VAN DE TOEKOMSTIGE VLAAMSE KINDERBIJSLAG: DE IMPACT OP HET ARMOEDERISICO

Met behulp van MEFISTO simuleren we drie groepen van alternatieve kinderbijslagstelsels. Ten eerste simuleren we drie extreme hervormingsscenario's: een volledig universeel en twee volledig selectieve stelsels. Bij het volledig inkomensselectieve scenario voeren we inkomensgrenzen in die gebaseerd zijn op twee bestaande inkomensselectieve beleidsinstrumenten (OMNIO en schooltoelages, zie bijlage 2 voor meer details over de inkomensgrenzen en de bedragen). Ten tweede simuleren we twee scenario's waarbij de rangprogressiviteit wordt omgekeerd. Ten slotte simuleren we vijf scenario's waarbij het aandeel van de selectieve maatregelen wordt opgetrokken met verschillende combinaties van forfaitaire bedragen voor het universele en/of het selectieve deel van de kinderbijslag. Alle scenario's zijn budgetneutraal, tenzij anders vermeld. Tabel 6 geeft een overzicht van de gesimuleerde scenario's.

Tabel 6. Overzicht van de gesimuleerde hervormingsscenario's

Scenario	Beschrijving
A1	Volledig universeel systeem van kinderbijslag: een forfaitair bedrag voor elk kind.
A2a	Selectieve systeem op basis van een inkomensgrens: een forfaitair bedrag voor kinderen in gezinnen onder de OMNIO-grens.
A2b	Selectieve systeem op basis van een inkomensgrens: een forfaitair bedrag voor kinderen in gezinnen die recht hebben op een studietoelage.
A3	Selectieve systeem op basis van categorieën: een forfaitair bedrag voor kinderen in gezinnen die tot bepaalde groepen behoren (geen inkomensgrenzen, categorieën afhankelijk van beroepsstatus of voor eenoudergezinnen).
B1	Een omkering van de rangen met behoud van de huidige rangbedragen.
B2	Een omkering van de rangen met een verlaging van de huidige rangbedragen om een budgetneutraal systeem te simuleren.
C1	Reallocatie van het budget van de kinderbijlagen: het aandeel van de selectieve maatregelen stijgt tot 10%.
C2	10 % van het budget van de kinderbijslag naar de selectieve maatregelen, instellen van een forfaitair bedrag in het universele deel (in plaats van rang- en leeftijdtoeslagen).
C3	10 % van het budget van de kinderbijslag naar de selectieve maatregelen, instellen van een forfaitair bedrag voor de sociale toeslagen (in plaats van huidige bedragen die afnemen wanneer de rang van het kind stijgt). De rangtoeslagen, leeftijdtoeslagen en schoolpremie blijven behouden.
C4	10 % van het budget van de kinderbijslag naar de selectieve maatregelen, instellen van een forfaitair bedrag in het universele deel (in plaats van rang- en leeftijdtoeslagen) en in het selectieve deel (vast bedrag voor alle kinderen die recht hebben op een sociale toeslag).
C5a	10 % van het budget van kinderbijlagen naar de selectieve maatregelen, afschaffen huidige sociale toeslagen en vervangen door inkomensselectieve sociale toeslagen op basis van de OMNIO-grens. De rangtoeslagen, leeftijdtoeslagen en schoolpremie blijven behouden.
C5b	10 % van het budget van kinderbijlagen naar de selectieve maatregelen, afschaffen huidige sociale toeslagen en vervangen door inkomensselectieve sociale toeslagen op basis van de inkomensgrenzen van de studietoelagen. De rangtoeslagen, leeftijdtoeslagen en schoolpremie blijven behouden.

5.1 Drie 'extreme' hervormingsscenario's

We presenteren drie scenario's waarbij het huidig systeem vervangen wordt door 1) een volledig universeel; 2) een volledig inkomensselectief; en 3) een volledig selectief systeem op basis van categorieën.

In het volledig universele systeem blijven de huidige leeftijdsgrenzen behouden (*scenario A1*). Dat betekent dat kinderen tot 18 jaar kinderbijslag krijgen, net als studenten die voltijds ingeschreven zijn in een onderwijsinstelling tot 25 jaar. De rangen, leeftijdtoeslagen en sociale toeslagen worden afgeschaft; elk kind krijgt een gelijk bedrag van €171,5 per maand.

In het eerste selectieve systeem op basis van een inkomensgrens (*scenario A2a*) maken we gebruik van de inkomensgrens voor het federale OMNIO-statuu, een maatregel die het recht op voorkeurtarief voor geneeskundige verzorging uitbreidt naar gezinnen met een laag inkomen³. In het OMNIO-statuu wordt het bruto belastbare gezinsinkomen vergeleken met een grensbedrag dat stijgt per bijkomend gezinslid. Voor 2012 bedraagt dit grensbedrag

³ Zie de website van het RIZIV (<http://www.riziv.fgov.be/>) voor meer informatie.

16.606,71 euro per jaar, en 2.889,22 euro per jaar per bijkomend gezinslid. Voor de berekening van het bruto belastbare gezinsinkomen wordt gekeken naar één of meerdere personen die officieel op hetzelfde adres gedomicilieerd zijn, al dan niet met een familieband. Bij de simulatie worden alle leden van het huishouden meegenomen voor de berekening van het bruto belastbare inkomen, met uitzondering van de beroepsinkomsten van kinderen tot 25 jaar indien zij nog kinderbijslag krijgen (RIZIV, 2013). Huishoudens met kinderen onder deze grens krijgen een kinderbijslag van €1.093 per maand per kind. Huishoudens met kinderen boven deze grens krijgen geen kinderbijslag.

In het tweede selectieve systeem op basis van de inkomensgrens (*scenario A2b*) werd gebruik gemaakt van (een vereenvoudigde versie van) de inkomensgrenzen die worden gebruikt voor het toekennen van de Vlaamse studietoelagen. Volgens het huidige model heeft elke leerling of student onder een bepaalde inkomensgrens recht op een studietoelage. De inkomensgrens is afhankelijk van een puntensysteem en van het onderwijsniveau van deze leerling of student. Het puntensysteem kijkt naar het aantal kinderen in het huishouden, personen die fiscaal ten laste zijn, kinderen of ouders in het hoger onderwijs en invalide ouders of kinderen. Een invalide kind zal een extra punt krijgen in het puntensysteem, waardoor de inkomensgrenzen verschuiven. Dit kan echter niet gesimuleerd worden omdat we niet over deze informatie beschikken. Een invalide ouder zorgt eveneens voor een extra punt, dit wordt wel meegenomen in de simulatie⁴. De inkomensgrenzen liggen hoger voor kotstudenten of interne studenten. Omdat hierover in de data geen informatie beschikbaar is, gaan we ervan uit dat elk kind een externe student is en thuis woont. De hogere toeslagen worden dus niet gebruikt wanneer we het systeem van de studietoelagen invoeren om de kinderbijslag te verdelen. Kinderen die niet schoolgaand zijn, hebben geen recht op studietoelagen. Om te vermijden dat kinderen jonger dan 2,5 of 3 jaar geen kinderbijslag krijgen wanneer ze binnen de inkomensgrenzen vallen, geven we niet-schoolgaande kinderen hetzelfde bedrag als een schoolgaande kleuter. Voor alleenstaande studenten, zelfstandige studenten en gehuwde studenten geldt een aparte regeling. Bij de verdeling van de kinderbijslag houden we hier geen rekening mee. Alle kinderen ten laste (volgens de bestaande voorwaarden van de kinderbijslag) vallen onder de categorie student ten laste. Gezinnen met kinderen onder deze inkomensgrenzen krijgen de huidige bedragen van de studietoelagen vermenigvuldigd met een factor 54,2 (om het stelsel budgetneutraal te houden), een bedrag van €384,46 per maand voor kleuter of niet schoolgaand kind, €644,26 voor een kind in het lager onderwijs, €2.385,43 voor een kind in het secundair onderwijs en €9.824,43 voor een kind in het hoger onderwijs.

In het selectieve systeem op basis van categorieën wordt enkel kinderbijslag uitgekeerd aan de ouders met kinderen die onder de huidige sociale toeslagen vallen (*scenario A3*). De wezenbijslag en de sociale toeslag voor een invalide kind kunnen niet gesimuleerd worden omdat hierover geen gegevens beschikbaar zijn in de SILC-data. De sociale toeslagen worden toegekend aan een kind in een eenoudergezin, een ouder die voor de zevende maand op rij een werkloosheidsuitkering of brugpensioen ontvangt, een ouder met een invaliditeitsuitkering, een ouder met een pensioen of overlevingspensioen. Er wordt geen rekening gehouden met het gezinsinkomen. Het bedrag van de kinderbijslag bedraagt in dit

⁴ Zie <http://www.ond.vlaanderen.be/studietoelagen/> voor meer informatie over het puntensysteem en over de studietoelagen.

systeem €520 per kind per maand. Tabel 7 geeft de effecten op armoede en ongelijkheid voor Vlaanderen.

Tabel 7. Armoederisico (%) van (gezinnen met) kinderen in Vlaanderen, extreme hervormingsscenario's, 2012

	Armoederisico met kinderbijslag (baseline)	Armoederisico volledig universeel systeem (A1)	Armoederisico inkomens-selectief systeem - OMNIO (A2a)	Armoederisico inkomens-selectief systeem - studietoelagen (A2b)	Armoederisico selectief systeem met categorieën (A3)
bevolking	11,9	12,0	9,8 *	10,9 ^	11,9
kinderen (<18j)	11,2	11,4	5,3 *	6,8 *	11,0
gezinnen met kinderen	9,4	9,5	5,3 *	7,5 ^	9,4
gezin met 1 kind	9,4	9,4	5,5 *	8,8	8,2
gezin met 2 kinderen	8,0	8,2	4,3 *	7,4	8,1
gezin met 3 of meer kinderen	11,4	11,4	6,6	5,9 ^	12,9
Eenoudergezinnen	19,9	24,2 ^	8,0 *	21,0	10,3 *
koppels	7,4	7,0 *	5,0	4,6 ^	8,9
kostprijs (in miljard euro)	3,096	3,108	3,096	3,096	3,096

Bron: eigen berekeningen op basis van MEFISTO.

Noot: significant verschil met baseline: * p < 0.05; ^ p < 0.1.

Een volledig universeel systeem heeft erg weinig impact op het armoederisico van (gezinnen met) kinderen. Bij de eenoudergezinnen stijgt het armoederisico zelfs significant, terwijl de armoedekloof toeneemt bij gezinnen met drie of meer kinderen (tabel A1.1, bijlage). Tabel A3.1 in bijlage leert dat de winnaars van deze hervorming zich over het algemeen hoger op de inkomensladder bevinden, en dat de lagere inkomensgroepen er in dit systeem op achteruit gaan. Het tegengestelde beeld vinden we bij de volledig selectieve systemen. Een volledig selectief systeem op basis van een inkomenstoets slaagt er in om de armoede bij (gezinnen met) kinderen sterker te doen dalen dan onder het huidige kinderbijslagstelsel het geval is. In systeem A2a ontvangen enkel kinderen in een gezin met een gezinsinkomen onder de OMNIO-grens kinderbijslag. De grote gezinnen (met drie of meer kinderen) zijn de enige gezinstypes die er niet significant op vooruit gaan. Het armoederisico van eenoudergezinnen vermindert met 12 procentpunt (-60%), de kinderarmoede daalt met 6 procentpunt (-53%). Scenario A2b is ook volledig inkomensselectief, maar hanteert de grenzen van de schooltoelagen. Het valt meteen op dat de keuze voor een bepaalde inkomenstoets niet arbitrair is en tot een andere impact op het armoederisico leidt. Het armoederisico voor kinderen (-39%), voor grote gezinnen (-48%) en voor koppels met kinderen (-38%) daalt significant. Het armoederisico voor eenoudergezinnen daalt echter niet significant; de armoedekloof blijft constant. Zoals verwacht zijn het duidelijk de lagere inkomensgroepen die erop vooruitgaan in de inkomensselectieve scenario's terwijl de hogere inkomens verliezen (tabel A3.1, bijlage).

In een volledig categoriaal selectief systeem daalt het armoederisico voor de meeste gezinstypes niet significant. Alleen de eenoudergezinnen zijn de duidelijke winnaars, hun armoederisico daalt met 10 procentpunt (-48%). Gezinnen met 1 kind zien hun armoedekloof significant verkleinen met een halve procentpunt. Grote gezinnen verliezen: hun armoedekloof vergroot significant met meer dan 2 procentpunt. In een volledig universeel systeem en een selectief systeem op basis van categorieën gaat deze groep er eveneens op

achteruit. Dit geeft aan dat de huidige rangprogressiviteit erg effectief blijkt in het bestrijden van het armoederisico voor kinderen in grote gezinnen.

De selectieve systemen, zowel op basis van inkomen als op basis van categorieën slagen er beter in de kinderarmoede in eenoudergezinnen te bestrijden dan het huidige systeem van kinderbijslagen. De inkomensselectieve stelsels zorgen voor een significante daling van het armoederisico bij bijna alle gezinstypes, en er zijn geen verliezers. We mogen echter niet vergeten dat het hier om zeer verregaande hervormingsscenario's gaat, die vooral bedoeld zijn om een aantal contouren te schetsen: in hoeverre kan men binnen het huidige budget de armoede bestrijden als men volledig universeel of selectief zou gaan? Inkomensselectiviteit heeft de grootste impact, maar gaat mogelijks gepaard met een kleiner maatschappelijk draagvlak en een verlies aan legitimiteit omdat de meerderheid van de gezinnen er geen voordeel meer bij hebben. Daarenboven veronderstellen we dat de selectieve kinderbijslagen volledig terechtkomen bij de gezinnen waarvoor ze zijn bedoeld, wat geen realistische vooronderstelling is (men schat bijvoorbeeld dat meer dan de helft van de rechthebbenden op het OMNIO-statuuat dat uiteindelijk niet ontvangen, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, 2008).

Tabel 8. Kosten van kinderen en dekkingsgraad van de kinderbijslagen, extreme hervormingsscenario's, Vlaanderen, 2012

Alleenstaande	1 kind			2 kinderen			3 kinderen		
	Leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon	
		- KO	+ KO		- KO	+ KO		- KO	+ KO
A1	51	51	41	64	65	53	58	57	48
A2a	325	325	263	411	412	340	367	366	304
A2b	114	114	93	145	145	120	183	158	131
A3	155	155	125	195	196	162	174	174	145
Koppels	1 kind		2 kinderen		3 kinderen				
	Leefloon	2*Minimumloon	Leefloon	2*Minimumloon	Leefloon	2*Minimumloon			
		- KO		- KO		- KO			
A1	58	58	70	70	60	59			
A2a	372	0	447	0	382	0			
A2b	131	0	0	157	157	162			
A3	0	0	0	0	0	0			

Noot: zie tabel 5. De rijen geven telkens de dekkingsgraad in % weer.

Tabel 8 toont in welke mate de minimale kinderkost voor verschillende gezinstypes wordt gedekt door de drie extreme scenario's. Een vergelijking met de kostendekking van de huidige Belgische kinderbijslagen (tabel 5, *supra*) leert dat een volledig universeel systeem de kosten beter dekt voor kleine gezinnen (maar nog steeds slechts 50% van de minimale kinderkost), maar minder goed dekt voor grote gezinnen. De volledig selectieve systemen dekken een stuk meer dan de minimale kinderkost. Scenario A2a dekt tot 2,5 maal de kinderkost van alleenstaanden met 1 kind die kinderopvang gebruiken; voor grote gezinnen worden tot 3 maal de minimale kosten gedekt. Scenario A2b is zeer genereus voor koppels met een leefloon, maar minder genereus voor eenoudergezinnen. Dat wordt ook weerspiegeld in de impact van dit scenario op het armoederisico van alleenstaande ouders. De keerzijde van de medaille is echter dat gezinnen al heel snel niets meer krijgen. Een koppel met een kind waar een van de partners aan twee maal het minimumloon werkt heeft geen recht meer op

kinderbijslag. Bij scenario A3, geënt op volledige categoriale selectiviteit, hebben zelfs koppels die rondkomen met een leefloon geen automatisch recht meer op kinderbijslagen⁵.

Omdat een volledig selectief systeem gericht is op de laagste inkomens kan het niet anders dan dat er werkloosheidsvallen ontstaan. Dat wil zeggen dat het niet loont om (meer) te werken, omdat men door het gegeneerde meer-inkomen niet meer voldoet aan de inkomensstoets en bijgevolg de volledige kinderbijslag verliest (meer lezen over werkloosheids- en inactiviteitsvallen: De Lathouwer en Bogaerts, 2001). De grote impact van een volledig inkomensselectief systeem op het armoederisico is een gevolg van het feit dat alle middelen geconcentreerd worden op de laagste inkomens; net die combinatie van een zeer genereuze bijslag en een alles-of-niets grens gaat echter gepaard met een onvermijdelijk werkloosheidsval. Wie dat wil vermijden moet de inkomensgrenzen verhogen en de generositeit van de bijslag verlagen, en boet dus onvermijdelijk in aan armoedereducerende capaciteit. Een hervorming van de kinderbijslag zal slim met het evenwicht tussen universaliteit moeten omspringen.

5.2 Twee scenario's met betrekking tot omkering rangprogressiviteit

Een andere mogelijke hervorming (*scenario B1*) die vaak in deze of gene vorm in het maatschappelijk debat opduikt is het omkeren van de rangprogressiviteit in het huidige systeem van kinderbijslag. Nu krijgt een tweede kind meer dan een eerste, en derde en volgende kinderen ontvangen een hoger bedrag dan het tweede. Als we dit omkeren heeft het eerste kind recht op de kinderbijslag van rang 3 (€244,52 per maand), het tweede kind behoudt de kinderbijslag voor rang 2 (€163,77 per maand), en het derde en daaropvolgend kinderen krijgen de kinderbijslag van rang 1. Binnen het stelsel van werknemers en voor de gewaarborgde kinderbijslag is dit € 88,51 per maand; binnen het stelsel van zelfstandigen is dit €82,78 per maand. De sociale toeslagen, leeftijdstoelagen en schoolpremie blijven onveranderd. Een omkering van de rangen zorgt voor een aanzienlijke stijging van de totale kost van de kinderbijslag tot 4,248 miljard euro per jaar voor Vlaanderen. Dit is een meerkost van +37%.

Om een budgetneutraal alternatief (*scenario B2*) te simuleren voor het omkeren van de rangprogressiviteit passen we de basisbedragen van de rangen aan (met factor: 0,677). Dit betekent dat de kinderbijslag voor het eerste kind nu €165,54 bedraagt, het tweede kind heeft recht op €110,87, en het krijgt derde kind €59,92 binnen het stelsel van werknemers en €56,04 binnen het stelsel van zelfstandigen. De leeftijdstoelagen, schoolpremie en sociale toeslagen blijven ook hier ongewijzigd. De impact van beide scenario's wordt weergegeven in tabel 9.

⁵ Gezinnen met een leefloon hebben geen automatisch recht op verhoogde kinderbijslagen, en vallen in het scenario dat gebaseerd is op de bestaande socioprofessionele categorieën die recht openen op sociale toeslagen dus uit de boot. In de praktijk openen een aantal gezinnen met een leefloon hun recht in het stelsel van de Gewaarborgde Gezinsbijslag, waardoor ze wel sociale toeslagen ontvangen.

Tabel 9. Armoederisico (%) van (gezinnen met) kinderen in Vlaanderen, omkering van de rangen, 2012

	Armoederisico met kinderbijslag (baseline)	Armoederisico omkering rangen (B1)	Armoederisico omkering rangen, budgetneutraal (B2)
bevolking	11,9	11,1 *	12,0
kinderen (<18j)	11,2	9,4 *	11,9
gezinnen met kinderen	9,4	7,9 *	9,6
gezin met 1 kind	9,4	7,0 *	7,8 *
gezin met 2 kinderen	8,0	6,3 *	8,0
gezin met 3 of meer kinderen	11,4	11,4	14,2 ^
eenoudergezinnen	19,9	14,0 *	16,7 ^
koppels	7,4	6,1 *	8,0
kostprijs (in miljard euro)	3,096	4,248	3,096

Bron: eigen berekeningen op basis van MEFISTO.

Noot: significant verschil met baseline: * $p < 0.05$; ^ $p < 0.1$.

Bij een zuivere omkering van de rangprogressiviteit (*scenario B1*) daalt de armoede bij alle gezinstypes significant, met uitzondering van de grote gezinnen. Gezinnen met 1 kind (-26%) en eenoudergezinnen (-30%) laten daarbij de grootste daling optekenen. Het armoederisico van gezinnen met 3 of meer kinderen blijft stabiel maar de armoedekloof wordt significant groter (tabel A1.2, bijlage). Wanneer de omkering van de rangprogressiviteit op budgetneutrale wijze wordt doorgevoerd, ziet het plaatje er anders uit. Alleen voor de kleine gezinnen met 1 kind (-17%) en de eenoudergezinnen (-16%) daalt het armoederisico dan nog significant, voor grote gezinnen met 3 of meer kinderen stijgt het (+25%). De armoedekloof neemt daarenboven significant toe zowel bij kinderen als bij eenoudergezinnen. Bij het budgetneutrale scenario zijn het vooral de hogere inkomensgroepen die erop vooruitgaan; het niet-budgetneutrale scenario zorgt voor winnaars over de ganse inkomensverdeling (tabel A3.2, bijlage).

Tabel 10 toont de impact van het omkeren van de rangprogressiviteit op de kostendekking van de kinderbijlagen. Het niet-budgetneutrale scenario B1 dekt de kosten voor kinderen bij de typegezinnen met 1 en 2 kinderen beter dan het huidige stelsel van de kinderbijlagen, en even goed voor de typegezinnen met 3 kinderen. Het budgetneutrale scenario B2 dekt de kosten voor de typegezinnen met 1 en 2 kinderen beter dan het bestaande kinderbijslagstelsel, maar minder goed bij de typegezinnen met 3 kinderen.

Tabel 10. Kosten van kinderen en dekkingsgraad van de kinderbijlagen, hervormingsscenario's, Vlaanderen, 2012

Alleenstaande	1 kind			2 kinderen			3 kinderen		
	Leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon	
		- KO	+ KO		- KO	+ KO		- KO	+ KO
B1	87	87	70	91	91	76	69	69	57
B2	63	63	51	67	67	55	51	51	42
Koppels	1 kind			2 kinderen			3 kinderen		
	Leefloon	2*Minimumloon		Leefloon	2*Minimumloon		Leefloon	2*Minimumloon	
		- KO			- KO			- KO	
B1	99	84		99	84		70	62	
B2	72	57		72	57		51	43	

Noot: zie tabel 5. De rijen geven telkens de dekkingsgraad in % weer.

5.3 Vijf scenario's inzake het evenwicht universaliteit - selectiviteit

In deze sectie presenteren we een aantal scenario's waarbij we spelen met het evenwicht tussen universaliteit en selectiviteit. Hiervoor berekenen we eerst het aandeel van wat we hierboven het universele gedeelte van de kinderbijslag in het huidige systeem hebben genoemd. Dit gedeelte omvat de basisbedragen afhankelijk van de rang van het kind, de leeftijdstoelagen en de schoolpremie. Voor het eerste kind in gezinnen die recht hebben op sociale toeslagen geldt geen halvering van de leeftijdstoelagen. Hoewel dit onderdeel bij de sociale toeslagen en dus bij het selectieve gedeelte van de kinderbijslag hoort, wordt het hier meegenomen in het universele gedeelte omdat het gesimuleerd wordt onder de leeftijdstoelagen. Een simulatie van het selectieve gedeelte van de kinderbijslag in Vlaanderen leert dat de omvang van de selectiviteit in het huidige systeem van kinderbijslag 4,8% bedraagt (Volgens cijfers van de RKW bedraagt het aandeel selectiviteit in het totale budget 6,5%, met inbegrip van de leeftijdstoelagen).

In het eerste scenario herverdelen we het budget van de kinderbijslagen (*scenario C1*): we verdubbelen we het aandeel van de selectiviteit in Vlaanderen tot 10%; dit doen we door het bedrag van de sociale toeslagen te vermenigvuldigen met een factor 2,1, terwijl de bedragen van het universele deel worden vermenigvuldigd met een factor 0,95. In dit scenario blijft de architectuur van het kinderbijslagstelsel ongewijzigd.

Vertrekkend van scenario C1 hervormen we in *scenario C2* het universele gedeelte van de kinderbijslag in een forfaitair stelsel: de rang- en leeftijdstoelagen worden afgeschaft en vervangen door een forfaitair basisbedrag dat gelijk is voor elk kind. De schoolpremie wordt eveneens afgeschaft. Elk kind heeft recht op een kinderbijslag van €153 per maand. De kost van dit basisbedrag is 90% van de totale kost voor kinderbijslag. De selectiviteit blijft hetzelfde als in de vorige simulatie (dus de huidige sociale toeslagen) en omvat 10% van het totale budget.

Net zoals voor het universele deel, kan ook voor het selectieve deel van de kinderbijslag een forfait ingesteld worden (*scenario C3*). Het universele deel van de kinderbijslag (met rangen, leeftijdstoelagen en schoolpremies) blijft behouden. Het bedrag wordt wel verkleind (factor: 0,95) zodat de kost wordt gereduceerd tot 90% van het totale budget. De sociale toeslagen bedragen dan €82 per maand en worden toegekend volgens de huidige regeling van sociale toeslagen.

In *scenario C4* simuleren we een combinatie van de twee bovenstaande scenario's C2 en C3. Elk kind heeft recht op de universele kinderbijslag, een vast bedrag van €153, ongeacht rang of leeftijd. Daarnaast hebben bepaalde categorieën recht op een forfaitaire sociale toelage van €82 per maand. De impact op het armoederisico wordt gepresenteerd in tabel 11.

Tabel 11. Armoederisico (%) van (gezinnen met) kinderen in Vlaanderen, nieuwe evenwichten tussen universaliteit en selectiviteit, 2012

	Armoederisico met kinderbijslag (baseline)	Armoederisico reallocatie middelen (C1)	Armoederisico met forfaitair bedrag voor universele deel (C2)	Armoederisico met forfaitair bedrag voor selectieve deel (C3)	Armoederisico bij forfaitair bedrag voor universele en selectieve deel (C4)
bevolking	11,9	11,6 *	11,8	11,4 *	11,7
kinderen (<18j)	11,2	10,1 *	11,0	9,4 *	10,7
gezinnen met kinderen	9,4	8,7 *	9,1	8,3 *	9,0
gezin met 1 kind	9,4	8,5 ^	7,9 *	8,7 ^	8,0 *
gezin met 2 kinderen	8	7,5 ^	7,4	7,5 ^	7,4 ^
gezin met 3 of meer kinderen	11,4	10,8	13,2	9,1 ^	12,6
eenoudergezinnen	19,9	13,7 *	15,9 *	11,5 *	14,0 *
koppels	7,4	7,3	7,5	7,0	7,6
kostprijs (in miljard euro)	3,096	3,096	3,072	3,096	3,072

Bron: eigen berekeningen op basis van MEFISTO

Noot: significant verschil met baseline: * $p < 0.05$; ^ $p < 0.1$.

Een herverdeling van het budget voor kinderbijslag waarbij het budget voor de selectieve maatregelen stijgt tot 10% maar waarbij de architectuur van het stelsel ongewijzigd blijft (scenario C1) heeft een significante impact op het armoederisico van de Vlaamse bevolking, kinderen, gezinnen met kinderen, en eenoudergezinnen. Vooral bij deze laatste groep observeren we een forse afname van het armoederisico (-31%). In dit scenario stijgt het armoederisico voor geen enkel gezinstype, ook de armoedekloof niet. Tabel A3.3 (bijlage) leert dat vooral de lagere inkomens winnen op het vlak van inkomen. De verliezers situeren zich in grote mate hogerop de inkomensverdeling. De impact van scenario C2 is kleiner. Alleen de kleine gezinnen en eenoudergezinnen winnen, de grote gezinnen met 3 of meer kinderen zijn het slachtoffer. Hun armoedekloof wordt significant groter (tabel A1.3, bijlage). Gezinnen in alle inkomensgroepen kunnen winnen of verliezen in dit scenario (tabel A3.3, bijlage).

Wanneer de sociale toeslagen worden omgevormd naar een forfaitaire toeslag en hun totale massa stijgt naar 10% van het budget (scenario C3), dan daalt het armoederisico significant voor alle gezinstypes, met uitzondering van de koppels met kinderen. Ook hier stijgt het armoederisico nergens, en winnen vooral de lagere inkomensgroepen (tabel A3.3, bijlage). In het scenario waar de budgettaire verhouding 90/10 blijft maar zowel de universele als de selectieve component worden omgevormd naar een forfaitair bedrag, is de impact op het armoederisico beperkter. Opnieuw winnen de gezinnen met 1 kind en de eenoudergezinnen; voor de andere gezinstypes vinden we geen significante impact.

Over het algemeen blijkt uit deze scenario's dat een beperkte verschuiving van het budget al een significante impact op het armoederisico van (gezinnen met) kinderen kan hebben, zelfs zonder aan de architectuur van het stelsel te raken. Vooral de scenario's waarbij de rangtoeslagen behouden blijven (C1 en C3) maken een duidelijk verschil.

Tabel 12 toont de gevolgen van de bovenstaande hervormingsscenario's voor de kostendekking van de kinderbijlagen. Alle scenario's zijn meer kostendekkend voor de type-eenoudergezinnen. Wat de koppels betreft, zijn alleen scenario C2 en C4 meer kostendekkend

voor de koppels met 1 of 2 kinderen, ongeacht hun inkomensniveau. Voor koppels met 3 kinderen die met 2 maal het minimumloon moeten rondkomen, zijn alle scenario's minder goed in staat de minimale kosten van kinderen te dekken. Kortom, scenario's C1 en C3 hebben een grotere impact op het armoederisico van gezinnen, maar dat gaat ten koste van de kostendekking voor gezinnen die zich hoger op de inkomensladder bevinden.

Tabel 12. Kosten van kinderen en dekkingsgraad van de kinderbijslagen, nieuwe evenwichten tussen universaliteit en selectiviteit, Vlaanderen, 2012

Alleenstaande	1 kind			2 kinderen			3 kinderen		
	Leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon	
		- KO	+ KO		- KO	+ KO		- KO	+ KO
C1	54	54	44	75	75	62	78	78	65
C2	74	74	60	86	86	72	74	74	61
C3	50	50	41	77	77	64	83	83	69
C4	70	70	75	88	89	73	79	79	65
Koppels	1 kind			2 kinderen			3 kinderen		
	Leefloon	2*Minimumloon		Leefloon	2*Minimumloon		Leefloon	2*Minimumloon	
		- KO			- KO			- KO	
C1	62	29		81	50		77	59	
C2	84	52		94	63		72	53	
C3	57	29		83	50		86	59	
C4	80	52		96	63		82	53	

Noot: zie tabel 5. De rijen geven telkens de dekkingsgraad in % weer.

Tot slot simuleren we twee scenario's die voortbouwen op de 90/10 verhouding tussen universaliteit en selectiviteit, waarbij het selectieve deel echter niet langer gebaseerd is op de bestaande socioprofessionele categorieën maar wel op inkomensgrenzen die gebaseerd zijn op het bestaande OMNIO-statuut en de schooltoelages (zie scenario's A2a en A2b voor meer uitleg over deze beleidsinstrumenten). De bestaande architectuur van de universele component wordt behouden (met inbegrip van rangtoeslagen, leeftijdstoelagen en schoolpremie), maar het selectieve deel wordt afgeschaft en omgevormd tot een sociale toeslag die volledig inkomensselectief is.

In scenario C5a worden daarvoor de inkomensgrenzen van het OMNIO-statuut gebruikt. Kinderen in gezinnen met een inkomen onder de OMNIO-grens hebben in dit scenario recht op een sociale toeslag van €100 per maand. In scenario C5b gebruiken we (een vereenvoudigde versie van) de inkomensgrenzen van het systeem van de studietoelagen. Kinderen in hebben in dit scenario recht op een sociale toeslag afhankelijk van hun onderwijsniveau. Een kleuter of niet schoolgaand kind heeft recht op €37,59 per maand. Een kind in het lager onderwijs heeft recht op €63,00 per maand, €233,26 per maand in het secundair onderwijs en €960,69 per maand in het hoger onderwijs. Volledige informatie over de inkomensgrenzen van het OMNIO-statuut en de schooltoelages is te vinden in bijlage 2.

Tabel 13. Armoederisico (%) van (gezinnen met) kinderen in Vlaanderen, nieuwe evenwichten tussen universaliteit en selectiviteit – OMNIO en schooltoelages, 2012

	Armoederisico met kinderbijslag (baseline)	Armoederisico bij sociale toeslagen met OMNIO-grenzen (C5a)	Armoederisico bij sociale toeslagen met grenzen studietoelagen (C5b)
algemeen armoederisico	11,9	11,0 *	11,2 ^
kinderarmoede(<18j)	11,2	7,9 *	8,6 ^
totaal kinderen (in gezinnen)	9,4	7,6 *	8,0 ^
gezin met 1 kind	9,4	9,3	9,8
gezin met 2 kinderen	8,0	7,4 *	7,1 *
gezin met 3 of meer kinderen	11,4	5,5 *	6,7
Eenoudergezinnen	19,9	14,3 *	21,9
Koppels	7,4	5,7 ^	5,3 *
<i>kostprijs (in miljard euro)</i>	<i>3,096</i>	<i>3,096</i>	<i>3,096</i>

Bron: eigen berekeningen op basis van MEFISTO

Noot: significant verschil met baseline: * $p < 0.05$; ^ $p < 0.1$.

We zien eenzelfde patroon als bij het volledig inkomensselectieve stelsel (supra), maar dan minder uitgesproken. De grenzen van de studietoelagen blijken de eenoudergezinnen te benadelen (de armoedekloof stijgt significant), maar zorgt voor een significante afname van de armoede bij kinderen en grote gezinnen. Wanneer de sociale toeslagen volgens de grenzen van het OMNIO-statuut zouden worden toegekend, daalt het armoederisico ook significant voor eenoudergezinnen. De winnaar zijn in dit scenario ook duidelijk de lagere inkomensgroepen; bij scenario C5b zijn winst en verlies gespreid over alle inkomensgroepen.

Tabel 14 toont de kosten van kinderen in scenario C5a en C5b. Scenario C5a, gebaseerd op het OMNIO-statuut, dekt de kinderkosten beter dan het huidige kinderbijslagstelsel voor alleenstaanden met kinderen maar niet voor koppels met kinderen; koppels met twee of drie kinderen in het bijzonder. Scenario C5b, gebaseerd op de inkomensgrenzen van de schooltoelages, dekt de kinderkost minder goed. Alleen voor alleenstaanden met een of twee kinderen worden de kosten iets beter gedekt dan in het huidige systeem, maar niet voor alleenstaande met drie kinderen en voor koppels met kinderen.

Tabel 14. Kosten van kinderen en dekkingsgraad van de kinderbijlagen, nieuwe evenwichten tussen universaliteit en selectiviteit, Vlaanderen, 2012

Alleenstaande	1 kind			2 kinderen			3 kinderen		
	Leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon		leefloon	minimumloon	
		- KO	+ KO		- KO	+ KO		-KO	+ KO
C5a	55	55	45	83	84	69	89	89	74
C5b	37	37	30	60	60	50	73	71	59
Koppels	1 kind			2 kinderen			3 kinderen		
	Leefloon	2*Minimumloon		Leefloon	2*Minimumloon		Leefloon	2*Minimumloon	
		- KO			- KO			- KO	
C5a	63	29		31	91		50	51	
C5b	42	29		31	65		65	67	

Noot: zie tabel 5. De rijen geven telkens de dekkingsgraad in % weer.

6. BESLUIT

De overheveling van de kinderbijslagen naar de gemeenschappen (en de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie voor Brussel) biedt een historische kans om het kinderbijslagstelsel te hervormen. Daarbij is het van groot belang om een goed inzicht te verwerven in de (on)voorzien effecten van zo'n hervorming; er zullen immers altijd winnaars en verliezers zijn. De onderzoeksresultaten die we in deze Flemsi Discussion Paper hebben gepresenteerd laten voor bepaalde algemene hervormingsscenario's zien welke gezinnen winnen en welke zullen verliezen, en in welke mate de minimale kinderkosten nog worden gedekt.

Eerder rapporteerden we reeds dat de splitsing van de kinderbijslagen noodzakelijkerwijze een complex en tijdrovend proces zal zijn (zie Cantillon et al. 2013; Cantillon en De Maesschalck, 2012). Maar ook wanneer de gemeenschappen de volledige bevoegdheid over de kinderbijslagen zullen kunnen uitoefenen, zal het geen sinecure zijn om verregaande hervormingen snel door te voeren. De resultaten van onze simulatieoefeningen tonen bovendien dat er bij het hervormen van het kinderbijslagstelsel rekening moet worden gehouden met minstens twee fundamentele dilemma's: 1) de grootste impact op het armoederisico van gezinnen met kinderen vinden we bij hervormingen die alle middelen reserveren voor de lage inkomens. Los van de technische capaciteit om het in te voeren en de legitimiteit van dergelijk systeem, leidt dat onvermijdelijk tot een werkloosheidsval. Om daaraan te verhelpen moeten de kinderbijslagen op universele basis worden toegekend; maar 2) een eenvoudig universeel en forfaitair systeem boet onvermijdelijk in aan effectiviteit om de armoede te verminderen en de kosten van kinderen te compenseren. Omdat de rangprogressiviteit in het huidige stelsel voor een noodzakelijke kostendekking zorgt voor grote gezinnen, stijgt bij afschaffing vooral hun armoederisico terwijl de kostendekking voor andere gezinstypes nauwelijks toeneemt. Daarenboven zijn het vooral de hogere inkomensgroepen die hun beschikbaar inkomen zien stijgen. Om daaraan te verhelpen moet er meer ingezet worden op het versterken van de selectiviteit, maar om werkloosheidsvallen te vermijden zal men compensatiemechanismen moeten inbouwen die de overgang naar (meer) werk mogelijk maken zonder meteen de kinderbijslag te verliezen. Dat maakt dan weer komaf met de idee dat een simpel systeem op poten kan worden gezet.

Kortom, een hervorming van de kinderbijslag zal dus op een intelligente manier een evenwicht moeten vinden tussen selectiviteit en universaliteit. Onze resultaten wijzen uit dat op korte termijn de middelen doelmatiger kunnen worden ingezet in functie van armoedebestrijding door een relatief eenvoudige verschuiving van de budgetten, mits behoud van de bestaande architectuur. Dit gaat echter gepaard met een verminderde kostendekking van de kinderbijslagen voor gezinnen met hogere inkomens. Dat zijn de fundamentele keuzes waar beleidsmakers voor staan.

BIBLIOGRAFIE

- Cantillon, B., Van Lancker, W., Goedemé, T., Verbist, G., Salanauskaite, L., De Maesschalck, V. en Van Mechelen, N. (2013), *Bouwen aan een nieuwe toekomst voor de kinderbijlagen, een must voor al wie het ernstig meent met armoedebestrijding*. Berichten / UA, Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck, Universiteit Antwerpen.
- Cantillon, B. en De Maesschalck, V. (2013), 'De 4x4-splitsing van de kinderbijlagen', in W. van Eeckhoutte, D. Dumont en R. Carton (eds.). *De communautarisering van de gezinsbijslagregeling / La communautarisation des allocations familiales*. pp. 1-12.
- De Lathouwer, L. en Bogaerts, K. (2001), *Financiële incentieven en laagbetaald werk. De impact van hervormingen in de sociale zekerheid en de fiscaliteit op de werkloosheidsval in België*. Berichten / UA, Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck. Universiteit Antwerpen.
- Decancq K, Decoster A., Spiritus K. en Verbist G. (2011), 'Mefisto: een nieuw microsimulatiemodel voor Vlaandere', *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid*, 53(4): 545-573.
- Hufkens, T., Vanhille, J. en Spiritus, K. (2013) *Euromod Country Report Belgium (BE) 2009 - 2012*.
- Goedemé, T., Van den Bosch, K., Salanauskaite, L. en Verbist, G. (2013) Testing the Significance of Microsimulation Results: Often Easier than You Think. A Technical Note. ImPROVe Methodological Paper N° 13/10.
- Maréchal, C., Perelman, S., Tarantchenko, E. en Van Camp, G. (2010) *Social Family Allowances in Belgium. The Impact of Potential Reforms on Child Poverty*, ONAFTS, FPS Social Security.
- Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (2013), retrieved July 2013 from <http://www.rkw.be/Nl/index.php>.
- RIZIV (2013), *Omnio-statuuat*, retrieved July 2013 from http://www.riziv.fgov.be/citizen/nl/medical-cost/SANTH_4_5.htm#1.
- Vandelannoote, D., en Verbist, G. (2013) In depth analysis of the net-to-gross calculations based on the SILC 2010: a first exercise for the Belgian case. In: De Blander, R. et al., Analysis of gross incomes in SILC: Net-to-gross imputations and comparison with administrative tax return data. Unpublished FLEMOSI report.
- Vandenbroucke, F. en Vinck, J. (2013), Child Poverty Risks in Belgium, Wallonia, Flanders: Accounting for a Worrying Performance, in P. Maystadt, E. Cantillon, L. Denayer, P. Pestieau, B. Van der Linden, M. Cattelain (eds.), *Le modèle social belge : quel avenir ?* Presses interuniversitaires de Charleroi.
- Storms, B. en Bogaerts, K. (2012), Kind van de rekening. Onderzoek naar de doeltreffendheid van de financiële tegemoetkomingen voor kinderen ten laste', *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid*, 54 (4): 593-640.

BIJLAGE 1: ARMOEDEKLOOF**Tabel A1.1 Armoedekloof (in %) voor gezinnen met kinderen, extreme hervormingsscenario's, Vlaanderen, 2012**

	Armoedekloof met kinderbijslag (baseline)	Armoedekloof volledig universeel systeem (A1)	Armoedekloof inkomens-selectief systeem: OMNIO (A2a)	Armoedekloof inkomens-selectief systeem: schooltoelages (A2b)	Armoedekloof selectief systeem met categorieën (A3)
bevolking	3,4	3,5 *	2,7 *	3,1 *	3,8
kinderen (<18j)	2,3	2,7 *	0,7 *	1,4 *	3,2
gezinnen met kinderen	2,0	2,3 *	0,6 *	1,5 *	2,4
gezin met 1 kind	2,3	2,2	0,5 *	2,3	1,8 *
gezin met 2 kinderen	1,9	2,0 *	0,5 *	1,4 ^	1,8
gezin met 3 of meer kinderen	1,9	2,9 *	0,9	0,6 *	4,2 *
eenoudergezinnen	5,3	6,0 ^	0,6 *	5,3	3,7 *
koppels	1,2	1,4 *	0,6 *	0,7 *	1,9 ^

Bron: eigen berekeningen op MEFISTO.

Noot: significant verschil met baseline: * $p < 0.05$; ^ < 0.1 .**Tabel A1.2 Armoedekloof (in %) voor gezinnen met kinderen, omkering van de rangen, Vlaanderen, 2012**

	Armoedekloof met kinderbijslag (baseline)	Armoedekloof omkering rangen (B1)	Armoedekloof omkering rangen: budgetneutraal (B2)
bevolking	3,4	3,3 ^	3,5
kinderen (<18j)	2,3	2,2	2,9 *
gezinnen met kinderen	2,0	1,8 ^	2,3
gezin met 1 kind	2,3	1,6 *	1,9 *
gezin met 2 kinderen	1,9	1,5 *	1,9
gezin met 3 of meer kinderen	1,9	2,7 *	3,5 *
eenoudergezinnen	5,3	4,3 *	5,3
koppels	1,2	1,1	1,5

Bron: eigen berekeningen op MEFISTO.

Noot: significant verschil met baseline: * $p < 0.05$; ^ < 0.1 .**Tabel A1.3 Armoedekloof (in %) voor gezinnen met kinderen, nieuwe evenwichten tussen universaliteit en selectiviteit, Vlaanderen, 2012**

	Armoedekloof met kinderbijslag (baseline)	Armoedekloof reallocatie middelen (C1)	Armoedekloof met forfaitair bedrag voor universele deel (C2)	Armoedekloof met forfaitair bedrag voor selectieve deel (C3)	Armoedekloof bij forfaitair bedrag voor universele en selectieve deel (C4)
bevolking	3,4	3,3 *	3,4	3,3 *	3,4
kinderen (<18j)	2,3	2,1 *	2,4	2,1 *	2,3
gezinnen met kinderen	2,0	1,9 *	2,0	1,9 *	2,0
gezin met 1 kind	2,3	2,1 *	1,9 *	2,2 *	2,0 *
gezin met 2 kinderen	1,9	1,7 ^	1,7 *	1,8	1,7 ^

gezin met 3 of meer kinderen	1,9	1,8	2,6 *	1,5 ^	2,3
eenoudergezinnen	5,3	4,8 *	4,7 *	4,8 *	4,7 *
koppels	1,2	1,1 *	1,2	1,1 ^	1,2

Bron: eigen berekeningen op MEFISTO.

Noot: significant verschil met baseline: * $p < 0.05$; ^ < 0.1 .

Tabel A1.4 Armoedekloof (in %) voor gezinnen met kinderen, nieuwe evenwichten tussen universaliteit en selectiviteit – OMNIO en schooltoelages, Vlaanderen, 2012

	Armoedekloof met kinderbijslag (baseline)	Armoedekloof bij sociale toeslagen met OMNIO- grenzen (C5a)	Armoedekloof bij sociale toeslagen met grenzen studietoelagen (C5b)
bevolking	3,4	3,2 *	3,4
kinderen (<18j)	2,3	1,7 *	2,2
gezinnen met kinderen	2,0	1,6 *	2,0
gezin met 1 kind	2,3	2,1 *	2,5 *
gezin met 2 kinderen	1,9	1,6 *	1,9
gezin met 3 of meer kinderen	1,9	0,9 *	1,6
eenoudergezinnen	5,3	4,5 *	5,9 *
koppels	1,2	0,9 *	1,1

Bron: eigen berekeningen op MEFISTO.

Noot: significant verschil met baseline: * $p < 0.05$; ^ < 0.1 .

BIJLAGE 2: INKOMENSGRENZEN EN BEDRAGEN BIJ DE INKOMENSSELECTIEVE SCENARIO'S**A2.1 Inkomensgrenzen OMNIO**

De inkomsten die in aanmerking worden genomen voor het OMNIO-statuuat zijn de bruto belastbare inkomens. Voor 2012 gelden onderstaande grenzen. Bij elk bijkomend gezinslid verhoogt de OMNIO-grens.

Grensbedragen van inkomens - Bedragen in euro	
inkomsten aanvrager voorgaande jaar	inkomsten bijkomende gezinsleden voorgaande jaar
15.606,71	2 889,22

A2.2 Inkomensgrenzen studietoelagen

De inkomensgrenzen van de studietoelagen zijn afhankelijk van het aantal punten per leefeenheid. Voor 2012 gelden onderstaande grenzen.

Aantal punten van uw leefeenheid	Minimumgrens in euro	Maximumgrens in euro
0	7.126,97	15.709,62
1	12.879,66	23.201,47
2	14.893,12	29.066,71
3	16.586,95	33.749,13
4	17.609,68	38.825,84
5	18.621,77	45.085,44
6	19.633,79	49.324,22
7	20.645,83	51.591,52
8	21.657,88	53.858,78
9	22.669,93	56.175,29
10	23.681,98	58.639,72

A2.3 Bedragen studietoelagen

Voor 2012 gelden onderstaande bedragen. De bedragen zijn op jaarbasis. Alle bedragen werden herberekend in scenario's waarin gebruik werd gemaakt van de inkomensgrenzen van de studietoelagen. In scenario 2Ab en scenario 5Cb werden de bedragen van de studietoelagen vermenigvuldigd met respectievelijk 54,2 en 5,3.

Kleuteronderwijs	
Een vast bedrag	€85,12

Lager onderwijs	
minimumtoelage	€95,76
volledige toelage	€142,64
uitzonderlijke toelage	€191,51

Voltijds secundair onderwijs	
*	Extern
Alle andere gevallen:	
minimumtoelage	€119,26
volledige toelage	€528,14
uitzonderlijke toelage	€667,86

* Als het inkomen tussen de minimum- en de maximumgrens ligt, krijgt het kind een percentage van de volledige toelage. De toelage wordt in dat geval als volgt berekend:

Bedrag toelage = ((maximumbedrag – inkomen) / (maximumgrens – minimumgrens)) * volledige toelage.

De bedragen voor interne leerlingen worden niet gebruikt, de bedragen voor een leerling vierde graad/HBO5 verpleegkunde, gehuwde, zelfstandige en alleenstaande leerlingen en leerlingen in het derde leerjaar en de derde graad van voltijds technisch of beroepssecundair worden evenmin gebruikt in de simulaties.

Voltijds secundair onderwijs		
Inkomen	Studietoelage	Bedrag voor 60 studiepunten
Boven maximumgrens	Geen	-
Gelijk aan maximumgrens	Minimumtoelage	€234,07
Tussen maximum- en minimumgrens	Volgens formule	Tussen minimum- en volledige toelage
Niet hoger dan minimumgrens	Volledige toelage	Niet-kotstudent €2.175,15
Niet hoger dan 1/10 van maximumgrens	Uitzonderlijke toelage	Niet-kotstudent €3.155,00

Bij een inkomen tussen de minimum- en maximumgrens, krijgt het kind een percentage van de volledige toelage. Dezelfde formule voor het secundair onderwijs, geldt eveneens in het hoger onderwijs.

BIJLAGE 3: WINNAARS EN VERLIEZERS**Tabel A3.1. Winnaars en verliezers per scenario, inkomensdecielen, Vlaanderen, 2012**

	A1			A2a			A2b			A3		
	winnaars	verliezers	bedrag	winnaars	verliezers	bedrag	winnaars	verliezers	bedrag	winnaars	verliezers	bedrag
1	16%	26%	-14,0	39%	2%	391,0	38%	17%	65,3	22%	19%	16,8
2	16%	20%	-6,7	18%	18%	181,1	32%	18%	56,6	17%	20%	22,4
3	12%	26%	-12,4	15%	23%	98,6	32%	27%	34,5	23%	15%	30,6
4	15%	30%	-12,6	6%	39%	-21,3	28%	40%	7,8	22%	24%	21,4
5	29%	27%	-3,7	2%	54%	-70,0	34%	45%	-7,2	23%	33%	17,0
6	42%	22%	3,7	0%	64%	-86,5	29%	52%	-23,5	21%	43%	1,7
7	40%	18%	4,2	0%	58%	-79,2	27%	50%	-20,1	14%	44%	-22,8
8	51%	14%	7,9	0%	65%	-83,2	32%	50%	-16,3	14%	51%	-32,1
9	45%	12%	9,1	0%	56%	-65,3	34%	47%	-0,8	10%	47%	-30,5
10	34%	9%	6,0	0%	44%	-53,7	26%	49%	-19,6	7%	36%	-25,3

Noot: inkomensdecielen (tien inkomensgroepen, van lage naar hoge inkomens) zijn gebaseerd op netto beschikbaar equivalent gezinsinkomen voor België. Per deciel wordt het percentage individuen van het desbetreffende deciel dat wint (een hoger netto beschikbaar equivalent gezinsinkomen heeft) of verliest (een lager netto beschikbaar equivalent gezinsinkomen heeft) door de hervorming getoond. De kolom daarnaast toont telkens het gemiddelde bedrag dat wordt gewonnen of verloren per deciel.

Tabel A3.2. Winnaars en verliezers per scenario, inkomensdecielen, Vlaanderen, 2012

	B1			B2		
	winnaars	verliezers	bedrag	winnaars	verliezers	bedrag
1	26%	11%	8,0	26%	15%	-14,7
2	27%	5%	19,4	26%	10%	-2,2
3	21%	5%	13,1	21%	17%	-7,6
4	25%	10%	12,8	25%	20%	-12,3
5	39%	6%	26,5	39%	17%	-4,3
6	49%	3%	33,4	49%	15%	-0,7
7	43%	1%	31,7	43%	15%	0,6
8	54%	3%	37,3	54%	11%	2,9
9	46%	1%	34,3	46%	11%	5,5
10	36%	1%	26,3	36%	7%	3,4

Noot: zie tabel A3.1.

Tabel A3.3. Winnaars en verliezers per scenario, inkomensdecielen, Vlaanderen, 2012

	C1			C2			C3			C4		
	winnaars	verliezers	bedrag	winnaars	verliezers	bedrag	winnaars	verliezers	bedrag	winnaars	verliezers	bedrag
1	24%	17%	6,3	24%	17%	-0,7	22%	20%	7,4	23%	18%	0,4
2	16%	21%	5,9	21%	15%	4,9	15%	22%	6,9	22%	14%	5,8
3	17%	21%	5,9	25%	13%	-1,5	16%	22%	6,3	24%	14%	-1,1
4	12%	33%	-0,9	21%	24%	-9,4	11%	34%	-1,5	22%	23%	-9,9
5	9%	47%	0,07	28%	28%	-4,2	9%	47%	0,4	28%	28%	-3,9
6	4%	60%	-2,6	32%	33%	-2,9	4%	60%	-2,7	32%	33%	-3,0
7	5%	54%	-2,2	27%	31%	-1,7	5%	54%	-2,3	28%	30%	-1,7
8	1%	64%	-3,7	35%	30%	-1,9	1%	64%	-3,8	35%	30%	-1,2
9	1%	56%	-2,8	34%	22%	2,0	1%	56%	-2,9	34%	22%	1,9
10	1%	43%	-2,3	23%	21%	0,2	1%	43%	-2,3	23%	21%	0,2

Noot: zie tabel A3.1.

Tabel A3.4. Winnaars en verliezers per scenario, inkomensdecielen, Vlaanderen, 2012

	C5a			C5b		
	winnaars	verliezers	bedrag	winnaars	verliezers	bedrag
1	42%	14%	24,8	24%	32%	7,1
2	27%	23%	8,7	21%	29%	6,8
3	26%	33%	6,0	18%	41%	-4,5
4	24%	44%	0,8	24%	43%	-3,7
5	16%	63%	-4,1	25%	53%	-4,4
6	9%	73%	-5,9	27%	54%	0,4
7	9%	67%	-5,0	30%	46%	1,1
8	8%	74%	-4,6	33%	48%	2,5
9	11%	69%	-3,8	34%	46%	2,7
10	15%	61%	-3,0	29%	47%	0,6

Noot: zie tabel A3.1.

BIJLAGE 4: KOSTEN VAN KINDEREN

Tabel A4.1. Kosten van kinderen en de dekkinggraad van de kinderenbijslagen per scenario, voor een alleenstaande, Vlaanderen, 2012

	1 kind (2j)			2 kinderen (2j / 4j)			3 kinderen (2j / 4j / 10j)		
	leefloon	Minimumloon		leefloon	Minimumloon		leefloon	Minimumloon	
		-KO	+KO		-KO	+KO		-KO	+KO
Kost kind	336	336	415	532	531	642	894	895	1077
huidig systeem	136	136	136	330	330	330	617	617	617
Dekking (%)	40	40	33	62	62	51	69	69	57
A1	172	172	172	343	343	343	515	515	515
Dekking (%)	51	51	41	64	65	53	58	57	48
A2a	1093	1093	1093	2186	2186	2186	3279	3279	3279
Dekking (%)	325	325	263	411	412	340	367	366	304
A2b	384	384	384	769	769	769	1634	1413	1413
Dekking (%)	114	114	93	145	145	120	183	158	131
A3	520	520	520	1040	1040	1040	1560	1560	1560
Dekking (%)	155	155	125	195	196	162	174	174	145
B1	292	292	292	486	486	486	617	617	617
Dekking (%)	87	87	70	91	91	76	69	69	57
B2	213	213	213	354	354	354	457	457	457
Dekking (%)	63	63	51	67	67	55	51	51	42
C1	181	181	181	397	397	397	696	696	696
Dekking (%)	54	54	44	75	75	62	78	78	65
C2	248	248	248	459	459	459	660	660	660
Dekking (%)	74	74	60	86	86	72	74	74	61
C3	168	168	168	408	408	408	741	741	741
Dekking (%)	50	50	41	77	77	64	83	83	69
C4	235	235	235	470	470	470	705	705	705
Dekking (%)	70	70	57	88	89	73	79	79	65
C5a	186	186	186	444	444	444	795	795	795
Dekking (%)	55	55	45	83	84	69	89	89	74
C5b	124	124	124	319	319	319	655	634	634
Dekking (%)	37	37	30	60	60	50	73	71	59

Bron voor kosten van kinderen : Storms en Bogaerts (2012).

Tabel A4.2. Kosten van kinderen en de dekking van de kinderenbijlagen per scenario, voor een koppel, Vlaanderen, 2012

	1 kind (2j)			2 kinderen (2j / 4j)			3 kinderen (2j / 4j / 10j)		
	leefloon	2* minimumloon		leefloon	2* minimumloon		leefloon	2* minimumloon	
		-KO	+KO		-KO	+KO		-KO	+KO
Kost kind	294	294	280	489	489	475	859	871	852
huidig systeem	136	91	91	330	257	257	599	537	537
<i>Dekking (%)</i>	46	31	32	67	53	54	70	62	63
A1	172	172	172	343	343	343	515	515	515
<i>Dekking (%)</i>	58	58	61	70	70	72	60	59	60
A2a	1093	0	0	2186	0	0	3279	0	0
<i>Dekking (%)</i>	372	0	0	447	0	0	382	0	0
A2b	384	0	0	769	769	769	1634	962	962
<i>Dekking (%)</i>	131	0	0	157	157	162	190	110	113
A3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Dekking (%)</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B1	292	247	247	486	413	413	599	537	537
<i>Dekking (%)</i>	99	84	88	99	84	87	70	62	63
B2	213	168	168	354	281	281	439	376	376
<i>Dekking (%)</i>	72	57	60	72	57	59	51	43	44
C1	181	86	86	397	244	244	659	510	510
<i>Dekking (%)</i>	62	29	31	81	50	51	77	59	60
C2	248	153	153	459	306	306	623	459	459
<i>Dekking (%)</i>	84	52	55	94	63	64	72	53	54
C3	168	86	86	408	244	244	741	510	510
<i>Dekking (%)</i>	57	29	31	83	50	51	86	59	60
C4	235	153	153	470	306	306	705	459	459
<i>Dekking (%)</i>	80	52	55	96	63	64	82	53	54
C5a	186	86	86	444	244	244	795	510	510
<i>Dekking (%)</i>	63	29	31	91	50	51	93	59	60
C5b	124	86	86	319	319	319	655	361	361
<i>Dekking (%)</i>	42	29	31	65	65	67	76	41	42